

Detta ärende har Riksdagen nu till behandling förehaft, och har Riksdagen funnit godt att meddela det af Eders Kongl. Maj:t äskade godkännande af de med Frankrike afslutade nya handels- och sjöfarts-traktater.

Hvilket, till svar å den nådiga propositionen, Riksdagen härmed får hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla; framhårdande etc.

Stockholm den 22 Mars 1882.

N:o 22.

Uppläst och godkänd af Första Kammaren den 29 Mars 1882.

— — — — Andra Kammaren den 29 — —

Riksdagens underdåniga skrifvelse, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkringar och andra vattenaftappningsföretag.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 17.)

S. A. K.

Riksdagen, som till behandling förehaft de dels i Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof, dels genom enskilda motioner väckta frågor om statsbidrags beviljande för väg-

anläggningar och vägförbättringar, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag, får härmed i underdånighet anmäla följande i anledning deraf fattade beslut:

A) Väganläggningar och vägförbättringar.

1:o. För *anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* har Eders Kongl. Maj:t uti ofvanberörda nådiga proposition föreslagit, att Riksdagen måtte för år 1883 bevilja 300,000 kronor, eller samma belopp, som för innevarande år blifvit till enahanda ändamål stäldt till Eders Kongl. Maj:ts förfogande.

Med bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, har Riksdagen till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar till Eders Kongl. Maj:ts disposition för år 1883 anvisat 300,000 kronor.

2:o. För *väganläggning från Sorsele kyrka till Strycksele by jemte sidoväg från Lycksele öfver Ulriksdal, Carlsgård och Husbondliden till Ruskträsk*, hvilket företag beräknats att kosta 515,680 kronor, beviljade 1877 års Riksdag ett anslag af 343,780 kronor, hvaraf anvisats till utgående under år 1878 24,093 kronor 86 öre, under år 1879 60,000 kronor, under år 1880 25,000 kronor, under år 1881 35,000 kronor samt under innevarande år 80,000 kronor, eller tillsammans 224,093 kronor 86 öre; och har Eders Kongl. Maj:t föreslagit, att till detta arbete måtte för år 1883 anvisas ytterligare 80,000 kronor.

Hvad Eders Kongl. Maj:t sålunda föreslagit har blifvit af Riksdagen bifallet.

B) Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer.

3:o. För understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensning af åar och farleder beviljade sistlidna års Riksdag för år 1882 ett belopp af 20,000 kronor, äfvensom till understöd för byggnader vid större fiskelägen af smärre båthamnar 30,000 kronor.

Af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll inhemtas, hurusom Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen i sitt afgifna underdåniga generalförslag hemställt, att förstnämnda anslagsbelopp, som utgått med 20,000 kronor årligen utom för år 1875, då detsamma utgjorde 40,000 kronor, måtte för år 1883 höjas till 70,000 kronor, och såsom

skäl härför anfört, att dels redan inkommit flera viktiga brobyggnadsförslag, därför sammanlagda kostnaderna beräknats uppgå till omkring 150,000 kronor, äfvensom ett till en kostnad af 20,560 kronor beräknadt strömningsförslag, dels ytterligare vore att emotse flera hit hörande förslag, som påkallade understöd till större belopp, än att behövet kunde på långt när tillfredsställas med det hittills anvisade allför ringa anslaget.

Då vidare anslaget å 30,000 kronor till understöd för byggande vid större fiskelägen af smärre båthamnar, hvilket anslag afsåge uppmuntrande och befrämjande af hafsfisket, så att detta måtte uppbringas till en högre utveckling, fortfarande visat sig vara behöfligt, enär nya planer till dylika hamnanläggningar alltjemt utarbetades och ansökningar om anslag dertill inkomme, har styrelsen hemställt, att äfven för år 1883 samma anslag måtte till oförändradt belopp utgå.

Statsrådet och Chefen för Civildepartementet har, lika med Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, ansett en förhöjning i anslaget till brobyggnader och mindre hamnbyggnader vara behöflig. Förhöjningen borde dock enligt departementschefens åsigt äfven tillgodokomma anslaget till smärre båthamnar, och såväl af denna grund som derföre att det förra anslaget egentligen omfattade äfven de ändamål, för hvilka det senare vore afsedt, har departementschefen ansett lämpligast vara, att dessa båda anslag sammanfördes under en titel, med en något förändrad rubrik, omfattande de med båda anslagen åsyftade ändamål; och har Eders Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad sålunda föreslagits, till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder för år 1883 utaf Riksdagen äskat ett belopp af 100,000 kronor.

Riksdagen, som inhemtat, att hos Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen för det närvarande hvila ansökningar om statsbidrag för utförande af arbeten af ifrågavarande beskaffenhet till en beräknad kostnad af 385,435 kronor, har, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts förslag, till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder för år 1883 anvisat ett belopp af 100,000 kronor.

C) Sjösinkningar och andra vattenaftappningsföretag.

4:o. Till understödjande, medelst anslag utan åtarbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis

afse att förminska frostländigheten, har från och med 1873 års riksdag årligen anvisats ett belopp af 80,000 kronor, att fördelas öfver hela landet till företag, som kunde vara deraf förtjenta, med anslag, motsvarande en tredjedel af den beräknade kostnaden.

Uti ofvannämnda nådiga proposition har Eders Kongl. Maj:t föreslagit detta anslags höjande, för år 1883, till 150,000 kronor.

Riksdagen har inhemtat, att, sedan 1882 års förslag om fördelning af anslagen till understödjande af vattenaftappningar till frostländighetens minskande under sistlidne Februari månad från Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader till Eders Kongl. Maj:t ingått, hos styrelsen qvarligga ansökningar om statsbidrag till företag af ifrågasvarande beskaffenhet, beräknade till en kostnad af sammanlagdt 936,345 kronor 71 öre, hvaraf belöper,

på Norrbottens län.....	Kr. 242,524: 60.
» Vesterbottens »	» 558,827: 28.
» Vesternorrlands »	» 22,726: —
» Gefleborgs »	» 6,088: 23.
» Kopparbergs »	» 10,092: 76.
» Vermlands »	» 52,094: 27.
» Kronobergs »	» 16,800: —
» Jönköpings »	» 14,000: —
» Jemtlands »	» 1,869: 67.
och på Gotlands »	» 11,322: 90.
	<hr/>
	Summa kr. 936,345: 71.

För en del af dessa aftappningar äro planerna och kostnadsförslagen ännu ej granskade, och några af dem lära ej ifrågakomma att annorledes än med lån understödjas.

Emellertid utvisar såväl det stora antalet af dylika ifrågasatta vattenaftappningsföretag som det betydliga beloppet af den beräknade kostnaden, att behovet af understöd för ifrågasvarande allmännyttiga ändamål är större, än att detsamma kan behörigen tillgodoses med de för närvarande till Eders Kongl. Maj:ts disposition i sådant afseende ställda 80,000 kronor; och har Riksdagen funnit det af Eders Kongl. Maj:t föreslagna *belopp*, 150,000 kronor, böra för ändamålet anvisas.

Härvid har Riksdagen likväl ej ansett sig böra såsom anslag *utan återbetalningsskyldighet* bevilja hela nyss nämnda belopp 150,000 kronor. Det må vara en sanning, att aftappningsföretag till minskande af frost-

ländigheten ej alltid afse omedelbar vinst. Medelbart åsyfta de likväl beredande eller betryggande af en ekonomisk fördel för de enskilda jordegare, hvilka besluta ett dylikt företag, och sjelfva arten af dessa företag utesluter således ingalunda lämpligheten deraf att någon del af det statsbidrag, som må finnas erforderligt, lemnas mot återbetalnings-skyldighet.

Med beloppets förhöjning har Riksdagen ock ansett böra beredas ej en ökad fördel åt de jordegare, som erhålla understöd för aftappningarne, helst det i allt fall torde vara ganska svårt att tillse, att ett företag, som kan anses lända till minskande af frostländigheten och i sådant afseende anmäles till understöd, ej i sjelfva verket innefattar äfven ett lönande odlingsarbete, utan fastmer och hufvudsakligen möjlighet för Eders Kongl. Maj:t att, sedan ett större belopp blifvit stäldt till Eders Kongl. Maj:ts förfogande, underlätta flera aftappningsföretags åvägbringande samt erforderlig torrlägnings utförande i större omfattning och till mera allmänt gagn, så att understöden komme att afse ej blott utdikning af enstaka myrar, utan förnämligast sådana vattenaftappningsföretag, som, egande sammanhang sins emellan och anlagda efter en gemensam plan, bereda gagn för hela orter.

Riksdagen är öfvertygad derom att en stor mängd jordegare, som önska verkställa en utdikning, visserligen dertill behöfva ett statsbidrag, men med tacksamhet och fördel kunna mottaga och begagna en ej ringa del deraf såsom lån mot återbetalningsskyldighet, och att således en förändrad anordning, afseende ett och samma vattenaftappningsföretags understödjande med såväl lån som anslag, kan genomföras, utan att möjligheten till gagneliga sådana företags åvägbringande dermed i någon mån förminskas.

En dylik anordning medgifver ej blott fondens ökande och derigenom allt flera vattenaftappningsföretags befrämjande utan någon betydligt ökad uppoffring för staten; äfven en annan fördel följer deraf. Det torde nemligen vara obestriddigt, att ett arbetes understödjande medelst lån lemnar större säkerhet derför att nyttan af företaget blifvit före dess påbörjande noggrant öfvervägd, likasom ock det framtida underhållet och således det fortvarande gagnet mera betryggas, om intressenterne i en dem åliggande betalningsskyldighet hafva en anledning att vidmakthålla resultatet af det nedlagda arbetet.

Riksdagen har alltså funnit sig väl kunna för ifrågavarande ändamål bevilja det af Eders Kongl. Maj:t föreslagna belopp, 150,000 kronor; dock har Riksdagen ansett, att deraf såsom anslag utan återbetalningsskyldighet bör lemnas endast samma summa som hittills, 80,000

kronor; hvaremot återstoden, 70,000 kronor, bör utgå såsom lån, mot enahanda vilkor, som för åtnjutande af lånen till beredande af odlingsföretag finnas bestämda.

Enligt de nu gällande villkoren får anslag utan återbetalningsskyldighet för understödjande af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten, lemnas till högst en tredjedel af den beräknade kostnaden.

Riksdagen har dock ej förbisett att, vid fråga om understödjande af arbeten till frostländighetens förminskande *med såväl lån som anslag utan återbetalningsskyldighet*, fall kunna förekomma, då ett dylikt företag skäligen bör befrämjas med statsbidrag till större andel af kostnaden än en tredjedel. Då sålunda för ett och samma företags befrämjande statsbidrag komme att utgå med dels lån, dels anslag, torde dock *halfva* kostnaden vara den högsta andel deraf, hvarmed staten bör på detta sätt bidraga, likasom, vid sådant understöds lemnande *med lån och anslag tillsammans*, anslaget utan återbetalningsskyldighet ej lämpligen torde böra beviljas till högre belopp än en fjerdedel af kostnaden; genom hvilket förfaringssätt, och då fonden i dess helhet medelst tillägg af låneandelen 70,000 kronor komme att nära fördubblas, allt flera företag kunde blifva af dessa statsbidrag delaktiga.

Riksdagen, som i fråga om nyss angifna begränsning af statsbidragets proportion till kostnaden kommer att här nedan, under punkten 7:o, beträffande villkoren för statsunderstöds erhållande, meddela sitt beslut, har alltså på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag, att Riksdagen, till understödjande af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten, för år 1883 anvisat ett belopp af 150,000 kronor, deraf 80,000 kronor må såsom anslag utan återbetalningsskyldighet utgå och återstående 70,000 kronor beviljas såsom lån mot enahanda vilkor och bestämmelser, som för åtnjutande af låneunderstöd till beredande af odlingsföretag äro föreskrifna. -

5:o. Till *befrämjande*, medelst lån, af *utdikningar och aftappningar af sankar trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag* har Eders Kongl. Maj:t för år 1883 äskat enahanda belopp, som af senare årens Riksdagar beviljats, eller 100,000 kronor.

I en inom Första Kammaren väckt motion har föreslagits, att anslaget till befrämjande medelst lån af utdikningar och aftappningar af sankar trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag måtte förhöjas till 400,000 kronor, ehuru för år 1883 dertill skulle uppföras endast

200,000 kronor, samt att bland annat den förändring i nu gällande vilkor för dylika låns meddelande måtte beslutas, att hela afdiknings- och odlingskostnaden kunde såsom lån lemnas.

Slutligen har i en inom Andra Kammaren väckt motion hemstälts, bland annat, att Riksdagen måtte för år 1883 höja det af Eders Kongl. Maj:t begärda utlåningsbeloppet för torrläggning af vattensjuk odlingsbar mark och uttappning af sjöar från 100,000 kronor till 400,000 kronor.

Riksdagen har inhemtat att, sedan innevarande års fond till understödjande medelst lån af sådana sjösänkingsföretag, som afse vinst af odlingsbar mark, blifvit fördelad, ännu den 6 sistlidne Februari icke någon ansökning om erhållande af dylikt understöd fans hos Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader inneliggande, men derjemte att i allmänhet vid disponerande af medel från ofvan nämnda fond endast omkring 46 à 50 procent af kostnaden blifvit såsom låneunderstöd för ifrågavarande företag vederbörande tilldelade.

Riksdagen delar visserligen ingalunda den åsigt, att hela afdiknings- och odlingskostnaden borde såsom lån till vederbörande intressenter utlemnas; tvärtom har det synts Riksdagen i sin ordning, att vederbörande sjelfva tillskjuta en ej alltför ringa del af kostnaden för ett dylikt företag, medelst hvilket afses ökad afkastning genom vinst af odlingsbar mark; och då härtill kommer, att vid sådana arbeten utgången ej alltid kan på förhand med säkerhet beräknas, torde jemväl detta förhållande göra det önskvärdt, att åtminstone någon del af kostnaden må vardas af vederbörande bestridd med egna medel. Med afseende likväl å det allmänna gagn, landets fortgående uppodling medför, och då det synes vara af ganska stor vikt, att företagsamheten i sådant hänseende uppmuntras derigenom att förekommande odlingsarbeten må kunna från statens sida befrämjas medelst försträckande, då sådant behöfves, af större andel af kostnaden än den, hvartill fonden för det närvarande lemna tillgång, har Riksdagen ansett någon förhöjning af fondens nuvarande belopp vara af omständigheterna påkallad. Då emellertid andra utvägar än statsbidrag för vederbörande jordegare förefinnas att erhålla försträckning, då egna medel ej förslå, till odlingsföretagets ävägbringande, och då staten ej synes böra äfventyra att genom en plötslig, betydlig höjning af fondens belopp framkalla mindre väl beräknade dylika arbeten eller understödja odlingar, som lika lätt utan statsbidrag kunnat komma till utförande, har Riksdagen ansett förevarande behof för det närvarande vara från statens sida tillräckligt till-

godosedt, om fonden ökas med 50,000 kronor utöfver hvad den nu utgör, till 150,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts ofvan nämnda förslag samt omförmälda enskilda motioner, att Riksdagen till befrämjande, medelst lån, af utdikningar och aftappningar af sankta trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag för år 1883 anvisat 150,000 kronor.

6:o. Till *sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren* beviljade 1877 års Riksdag Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag ett lån å 2,000,000 kronor, att från Statskontoret utgå med 600,000 kronor under år 1878, samt 300,000 kronor under hvarje af åren 1879, 1880, 1881 och 1882 och 200,000 kronor under år 1883.

Med anledning häraf har Eders Kongl. Maj:t nu äskat anvisande för år 1883 af de på samma år belöpande, återstående 200,000 kronor af detta lån; och har hvad Eders Kongl. Maj:t sålunda föreslagit blifvit af Riksdagen bifallet.

7:o. I afseende å *vilkoren för erhållande och tillgodonjutande af statsbidrag till allmänna arbeten samt angående kontrollen deröfver* har föreslagits, att de nu gällande, i Riksdagens underdåniga skrifvelse den 27 April 1881 (N:o 69) intagna bestämmelser måtte äfven för år 1883 bibehållas.

Någon förändring i dessa bestämmelser har Riksdagen ej ansett nödig, så mycket mindre som de tillförene gällande vilkoren vid sistlidna års riksdag underkastades en förnyad granskning och, sedan i följd deraf en omarbetning af desamma egt rum, någon synnerlig erfarenhet om verkan af de meddelade, först från innevarande års början tillämpade nya bestämmelserna ännu ej kan hafva vunnits. Deremot har Riksdagen, beträffande statsbidrag, medelst såväl lån som anslag, till utdikningsföretag för minskande af frostländigheten, i öfverensstämmelse med sina här ofvan under punkten 4:o uttalade åsigt, ansett ett tillägg till mom. 3 af ofvan nämnda bestämmelser erforderligt; och har Riksdagen alltså beslutat, att i afseende å de statsbidrag, som af innevarande Riksdag anvisas för väganläggningar och vägförbättringar, brobyggnader, hamnanläggningar, vattenkommunikationer samt sjösänkningar och vattenaftappningar, de af sistlidna års Riksdag beslutade, i dess underdåniga skrifvelse den 27 April 1881 (N:o 69) intagna allmänna vilkor och föreskrifter fortfarande skola blifva gällande, endast med tillägg i mom. 3 af dessa vilkor af en så lydande bestämmelse:

»Då en och samma myrutdikning eller vattenaftappningsföretag, afseende att minska frostländigheten, understödjes med såväl lån som ock anslag utan återbetalningsskyldighet, må detta sammanlagda statsbidrag ej bestämmas till högre belopp än hälften af den beräknade kostnaden enligt den fastställda arbetsplanen, och den del deraf, som lemnas såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, ej utgöra mera än en fjerdedel af samma kostnad; varande äfven i detta fall menighet, bolag eller andra vederbörande skyldige att bestrida den återstående, icke af statsmedel ansisade andelen af kostnaden för företagets fullbordande.»

Till upplysning om sammanlagda beloppet af de enligt denna skrifvelse beviljade anslags- och lånesummor bifogas ett deröfver uppgjort sammandrag.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 29 Mars 1882.

Sammandrag af de utaf 1882 års Riksdag beviljade, i dess underdåniga skrifvelse N:o 22 omförmålda statsbidrag för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningar.

	Anslag.	Lån.	Summa anslag.	Summa lån.	Summa anslag och lån.
A. Väganläggningar och vägförbättringar:					
Till fond för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar...	300,000				
Till väganläggning från Sor-sele kyrka till Strycksele by jemte sidoväg från Lycksele öfver Ulriksdal, Carlsgård och Husbondliden till Rusk-träsk i Vesterbottens län...	80,000		380,000		380,000
B. Bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer:					
Till fond för understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder	100,000		100,000		100,000
C. Sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag:					
Till fond för understödjande af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afse att minska frostländigheten	80,000	70,000			
Till fond för befrämjande af utdikningar och aftappningar af sankta trakter och sjöar till beredande af odlingsföretag		150,000			
För sänkning af sjöarne Hjelmaren och Quismaren		200,000	80,000	420,000	500,000
Summa kronor	— —	— —	560,000	420,000	980,000